

Музеј на отвореном "Старо село" Сирогојно
31207 Сирогојно
тел. 031/3802-291
e-mail: staroselo@sirogojno.rs
ПИБ: 101074359
МБ: 06097553

Број: 45
Датум: 28.2. 2023.г

**ИЗВЕШТАЈ О РАДУ И ПОСЛОВАЊУ
МУЗЕЈА НА ОТВОРЕНОМ „СТАРО СЕЛО“ СИРОГОЈНО
ЗА 2022. ГОДИНУ**

- 1. Основни подаци о установи**
  - 1.1. Основни подаци
  - 1.2. Делатност
  - 1.3. Структура установе
  - 1.4. Руководство установе
  - 1.5. Финансирање рада установе
  - 1.6. Оцена плана рада за 2022. годину
- 2. Превенција и заштита**
- 3. Документација, обрада збирки и фондова, дигитализација**
- 4. Програми у Музеју – радионице, промоције, фестивал, изложбе и публиковање**
  - 4.1. Оживљавање музејског домаћинства и реконструкција обичаја
  - 4.2. Радионице -Прерада и примена вунених влакана
  - 4.3. Радионице Злакуско лончарство
  - 4.4. Радионице о народном градитељству
  - 4.5. Међународна колонија конзерватора, рестауратора и музејских радника 2022.год
  - 4.6. Програм обележавања централне прославе Дани европске баштине- одрживо наслеђе
  - 4.7. Фестивал +381 World Music festival Sirogojno
  - 4.8. Вашар старих заната и занимања
  - 4.9. Изложбе
  - 4.10. Издања Музеја
- 5. Презентације и промоције ван Музеја, сајт и друштвене мреже**
  - 5.1. Унапређење и уређивање портала Музеја
  - 5.2. Промоција Музеја у Културном центру Србије у Паризу
  - 5.3. Представљање Музеја на „Etnology Fest-u“
  - 5.4. Форум словенских култур-Словенија-награда ŽIVA
  - 5.5. Представљање Музеја у медијима
- 6. Програми сарадње са установама, удружењима и учешће на стручним скуповима**
  - 6.1. Програми сарадње са установама, удружењима и учешће на стручним скуповима у Музеју
  - 6.2. Учесће на стручним скуповима, конференцијама и семинарима
  - 6.3. Сарадња са сродним центрима, секцијама и удружењима
  - 6.4. Стручна усавршавања запослених
- 7. Набавка опреме, нематеријалне имовине и инвентара**
- 8. Текуће поправке, одржавање објеката и опреме,**
- 9. Финансијски извештај**

Основни подаци о установи

1.1. Основни подаци

Музеј на отвореном „Старо село,, Сирогојно је непрофитна установа културе која обавља музејску делатност, у складу са законом, и то послове заштите:

- комплекса „Старо село” Сирогојно, утврђеног Одлуком о утврђивању непокретних културних добара од изузетног значаја и културних добара од великог значаја, донетом од стране Скупштине Социјалистичке Републике Србије, РС број: 69 од 28. јуна 1983. године („Службени гласник СРС”, број 28/83) за непокретно културно добро од изузетног значаја за Републику Србију;

- покретних културних добара у оквиру утврђених збирки Музеја;
- нематеријалног културног наслеђа.

Утврђене збирке Музеја су:

- **Етнографска збирка**, коју чине покретна културна добра, која имају посебан значај за упознавање друштвеног, привредног, историјског, културног и техничког развоја села Динарске регије са краја XIX и почетка XX века;
- **Уметничка збирка** коју чине покретна културна добра ликовне, примењене, наивне и маргиналне уметности, превентивно са тематиком везаном за Музеј, предмети од значаја за примењену уметност: таписерија, уметничка фотографија...

Музеј приказује традиционалан начин живота села Динарске регије, с краја XIX и почетка XX века, кроз градитељство, начин становања, привређивања, обичаје, у јединственој целини на отвореном простору, у ограниченом делу природног окружења означеног као музејско земљиште.

Музеј је основан Одлуком о оснивању Музеја „Старо село” у Сирогојну, донетом од стране оснивача: Скупштине општине Чајетина, на седници одржаној 10. јула 1992. године, Друштвеног предузећа „Сирогојно”, из Сирогојна, на седници Радничког савета одржаној 27. јула 1992. године и Скупштине општине Ужице, на седници Већа удруженог рада, одржаној 19. јуна 1992. године. Промена назива Музеја, у Музеј на отвореном „Старо село” Сирогојно, уписана је у регистар Трговинског суда у Ужицу, 2003. године.

Оснивач СО Ужице се Одлуком 01 број: 06-10/03 од 14. априла 2003. године, одрекао оснивачких права над Музејом, у корист Скупштине општине Чајетина.

Оснивач СО Чајетина се Одлуком број: 631-01/05-01 од 27. маја 2005. године одрекао оснивачких права над Музејом, у корист Републике Србије.

Решењем Агенције за привредне регистре, БД 72299/2012 од 30. маја 2012. године, из Регистра привредних субјеката брисано је ДП „Сирогојно” из Сирогојна.

Од 1. јануара 2006. године оснивачка права над Музејом врши Република Србија.

У циљу усаглашавања правног са фактичким стањем Општина Чајетина, као оснивач Музеја, Одлуком Скупштине општине Чајетина, Број: 02-17/2021-01 од 1. априла 2021. године, одрекла се оснивачких права над Музејом у корист Републике Србије, а Одлуком Владе Републике Србије 05 Број: 022-3768/2021 од 28. априла 2021. године, Република Србија је преузела оснивачка права над Музејом .

У складу са Законом о музејској делатности, Музеј на отвореном „Старо село,, Сирогојно спроводи матичну музејску делатност за музеје на отвореном и музеје заједница.

1.2. Делатност

Делатност Музеја разврстава се према јединственој класификацији делатности у групу: 91.02 Делатност музеја, галерија и збирки. Претежна делатност Музеја је: делатност музеја на отвореном.

Музеј прикупља, чува, обрађује, систематизује, истражује, презентује и документује покретна културна добра, првенствено из области етнографије, као и нематеријално културно наслеђе од значаја за Републику Србију и у складу с тим истражује и евидентира добра која уживају претходну заштиту, утврђује покретна културна добра и предлаже културна добра од великог значаја, води регистре и документацију о културним добрима, чува и одржава покретна културна добра, прикупља, чува и обезбеђује архивску грађу од значаја за истраживање културних добара и историјат Музеја, спроводи мере техничке заштите (конзервација и рестаурација) покретних културних добара из збирки Музеја, спроводи мере техничке заштите (конзервација и рестаурација) на објектима у оквиру комплекса „Старо село“, систематизује културна добра у збирке, спроводи активности на истраживању, документовању, очувању и презентацији старих сеоских заната и занимања, обичаја, светковина и других видова нематеријалног наслеђа, обавља издавачку делатност, организује образовни рад путем јавних вођења, предавања и других информативно-образовних активности, организује рад музејске продавнице, кроз продају репродукција и копија музејских предмета, производа традиционалних заната и занимања, сувенира и публикација, обезбеђује туристичку понуду кроз боравак гостију, припрему и услуживање традиционалних јела у циљу промовисања културног наслеђа.

1.3. Структура установе

Организациона структура установе одређена је Статутом Музеја број 168 од 05.априла 2018. на који је сагласност дало Министарство културе и информисања, бр. 110-00-12/2018-07 од 17. априла 2018. године, Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији послова у Музеју, број 885 од 29. новембра 2017. године (пречишћен текст) и Правилником о изменама Правилника о организацији и систематизацији послова у Музеју, Број: 20 од 20. јануара 2020. године, на који је Министарство културе и информисања дало сагласност Број: 110-00-6/2020-07 од 29. јануара 2020. године.

Правилником је систематизовано 23 врсте посла са укупно 29 извршилаца, а називи послова су одређени на основу Уредбе о каталогу радних места у јавним службама и другим организацијама у јавном сектору.

Музеј обавља делатност у оквиру организационих јединица и то:

Одељење заштите културног наслеђа, у коме је образована Група за угоститељске послове;
Одељење општих и финансијских послова, у коме је образована Група за техничко одржавање.

У Музеју послове организације и руковођења процесом рада обавља директор.

1.4. Руководство установе

Установом руководи директор, који је именован из реда запослених, Решењем Владе Републике Србије, 24 број 119-6216/2018 од 25. октобра 2018. године.

Радам Музеја управља Управни одбор, кога именује Влада Републике Србије на период од четири године. Надзор над пословањем Музеја врши Надзорни одбор, кога именује Влада Републике Србије на период од четири године. Влада Републике Србије, након истека

мандата, донела је Решења о именовану председника и чланова Управног и Надзорног одбора Музеја на отвореном „Старо село“ Сирогојно, 2021.године.

1.5. Финансирање рада установе

Установа се финансира из буџета Републике Србије и сопствених прихода.

1.6. Оцена плана рада за 2022. годину

Планиране активности у Музеју спроведене су у складу са Планом и програмом рада са мањим одступањима. Највећи број активности био је усмерен на превентивну заштиту и конзервацију, обраду документације и збирки и унос у базу Јединствени информациони систем за музеје, као и музејску комуникацију која је остварена кроз: радионице, изложбе, оживљавање музејске поставке, музички фестивал и стручни скуп за конзерваторе, затим кроз публикавање вредних издања и каталога. Унапређење платформе портала Музеја побољшало је видљивост програма и актуелних информација. Промоција Музеја са изложбом у Културном центру Србије у Паризу, учешће на скуповима конференцијама у земљи и иностранству допринело је међуинституционалној и међународној сарадњи. Кроз текуће поправке, одржавање објеката и опреме, настављени су радови на санацији и поправци кровова на објектима у музејском комплексу. Успостављен је оптички интернет у свим планираним објектима у оквиру комплекса.

2. Превенција и заштита

Конзерваторско-рестаураторски радови, превенција и заштита покретног културног добра је спроведена кроз основне активности на предметима из етнографске збирке и уметничке збирке Музеја. Конзервација је урађена на 12 експоната из обе збирке и осталим предметима из помоћних фондова.

Послови на поправци и реконструкцији привремених објеката кулача и наслон и дрвеној огради у оквиру сталне музејске поставке урађени су у оквиру програма Радионица о народном градитељству. Урађена је дренажа терена у другом музејском домаћинству.

У просторијама депоа намењеним за смештање и чување предмета из Етнографске збирке је, услед изливања воде непознатог узрока, евидентирана велика количина влаге и буђ, после чега је уследило ветрење у летњим месецима и чишћење. Укључени су одвлаживачи ваздуха и прати се стање влаге. Процес стварања неопходних услова је у стању праћења услед чега није било могуће смештање експоната у ове просторије.

Редовно су вршени прегледи на сталној музејској поставци, како на предметима из Етнографске збирке, тако и на непокретном културном добру. У оквиру ових радова извршено је чишћење и заштита ковачке радионице, трема испред и унутрашњости ковачке радионице. Урађена дезинсекција музејских објеката и депоа уметничке збирке и конзерваторског ателеа. Уредно је вођена конзерваторско-рестаураторска документација са фото документацијом стања пре у току и после радова. Написане су мере техничке заштите за конзервиране и рестауриране предмете.

3. Документација, обрада збирки и фондова, дигитализација

У току године су обављени сви послови везане за уредно и благовремено вођење музејске документације, припрему и давање потребних информација из оквира музејске документације.

Није било евиденције у Улазној књизи. У складу са предвиђеним планом за 2022. годину реализован је програм скенирања музејске Хемеротеке. Дигитализација омогућава лакшу доступност музејским фондовима и неопходна је за даљи унос података у Јединствени информациони систем музеја Србије. Пренос аналогних у дигиталне податке се одвијао се етапно. У овој фази скенирано је 925 новинских исечака (1098 страна) и 27 великих формата фотографија које припадају Уметничкој збирци, а дело су фоторепортера. Настављена је допуна и обрада хемеротечке грађе у интерном електронском регистру и унос експоната и елемената у дигиталну базу за музеје.

Формиран фолдер дигиталне фотодокументације за 2022. годину са 1699 фотографија са програма, догађаја, музејских објеката и друго.

У току године обављен је обиман посао упоређивања евиденција за експонате који су откупљивани у периоду од 1992. до 2021. године. Подаци су достављени рачуноводству.

4. Програми у Музеју – радионице, промоције, фестивал, изложбе и публиковање

Током 2022. године одржани су бројни програми намењени посетиоцима Музеја. Програмски садржаји као што су: оживљавање музејске поставке, реконструкције обичаја, традиционални занати у занатским радионицама, посебне радионице са интерактивним учешћем посетилаца, презентације и промоције књига, изложбе, музички концерти одржани су у комплексу Музеја.

Музеј је посетило око 37000 посетилаца од чега половину чине деца предшколског и школског узраста.

4.1. Оживљавање музејског домаћинства и реконструкција обичаја

У периоду од јуна до децембра у музејском домаћинству ангажована је домаћица, старија жена из села, која својим активностима оживљава заборављени начин живота у деветнаестом веку. Кроз сопствено искуство домаћице у породичној задрузи, посетиоцима демонстрира начин живота кроз свакодневне послове: припремање хране на традиционалан начин, реконструкцију обичаја везаних за годишње празнике, стара женска занимања (гребенање и предење вуне, препредањем ткање, плетење, вез), сакупљање и сушење чајева и дивљег воћа. Посетиоци су у могућности да са домаћицом учествују у свим поменутих активностима.

4.2. Радионице Прерада и примена вунених влакана

Програм је реализован у периоду од 19. до 23. јула 2022. године
У оквиру програма представљена је књига Текстилне сировине Златибора, ауторке Снежане Томић, етнолога, музејског саветника у издању Музеја на отвореном „Старо село“ Сирогојно. У публикацији су на истраживачком узорку Златиборског краја, представљене најзаступљеније текстилне сировине, објашњени процеси њихове прераде у влакна – конопље и вуне, као и њихове широке употребе како у прошлости, тако и данас. Указано је на географске и климатске специфичности средине које су се на то одражавале. Посебна пажња у књизи усмерена је на справе и прибор чија је употреба била неопходна у процесима њихове обраде а који представљају део Етнографске збирке Музеја. У том смислу справе и прибор за обраду текстилних влакана су стручно и каталогски обрађени и публиковани. У књизи је анализиран и производни потенцијал текстилних сировина, и указано на значај процеса

прераде текстилних влакана за друштвени живот у оквиру сеоске заједнице, као и привредну историју краја. Указано је и на заступљеност природних текстилних сировина у модерном времену и њихов значај за одрживи развој. На промоцији су говорили рецензеткиња, етнолог Милина Ивановић Баришић (Етнографски институт САНУ), и историчар Недељко Радосављевић (Историјски институт Београд). О повезаности истраживачког рада ауторке књиге и одрживости примене вунене сировине у савременом животу говорила је Весна Тодоровски (директор Re Craft кластера, Београд).

Заинтересовани посетиоци Музеја учествовали су у радионицама „Прерада и примена вунених влакана“ у сарадњи са носиоцима традиционалних знања и вештина предења, плетења, веза – женама из Сирогојна (Миленом Ђоковић и Миланком Стаматовић) и Весном Тодоровски (Re Craft кластер, Београд) чији су представљени радови (везени јастуци и кошуље и плетени предмети) добар пример примене орнамената и техника израде вунених производа инспирисани традицијом. Радионица је организована са циљем промовисања и едукације посетилаца о вештинама обраде вунених влакана (предење) и њихове употребе (плетење, вез).

Захваљујући постојању природне сировине – вуне и женама које су ова знања добила од својих мајки и бака, технике прераде вунених влакана (чешљање, предење, препредање, мотање, бојење) очуване су у златиборским селима, а посебно је присутна употреба вуне у савременим условима (кроз примену традиционалних техника плетења, хеклања, веза вуном) у изради одевних предмета, што је овим путем презентовано јавности.

4.3. Радионице Злакуско лончарство

У периду 10 – 13. август 2022. године у Музеју на отвореном „Старо село“ одржане су четири радионице „Злакуско лончарство“ са циљем презентације овог заната и занатских умећа и вештина посетиоцима Музеја. У оквиру радионица омогућено је активно учешће посетиоца Музеја у учењу израде предмета традиционалним поступком на ручном колу коришћењем глине као аутохтоног материјала за израду злакуског посуђа. У току радионице посетиоци су добили сазнања о основним карактеристикама овог заната и његовом значају за заједницу у којој је опстао до данас захваљујући великом броју занатлија који се њиме баве, од лончара Милојка Никитовића, из села Злакуса и Снежане Томић, етнолога, музејског саветника, организатора радионице. Такође, су о занату могли да сазнају и из промотивног филма о Злакуском лончарству. У радионици је учествовао велики број посетилаца Музеја различитих узраста, почев од старијих преко младих, до оних најмлађих који су уз помоћ својих родитеља приступили изради једноставнијих облика и знатан број странаца (Ирска, Велика Британија, Калифорнија, Индија, Француска, Русија и друге) који су се овим путем упознали са светским културним наслеђем Републике Србије уписаним на Репрезентативну Унекову листу.

4.4. Радионице о народном градитељству

У оквиру програма Радионице о народном градитељству обновљени су радови на делу оградe у првом домаћинству и реконструкција објеката кулаче и наслона. У планинском сточарском стану реконструисана је кулача правоугаоног облика један од најпримитивнијих и најстаријих склоништа у којима су људи живели насељавајући Стари Влах почетком 19. века. Ове примитивне грађевине нису трајног карактера па се повремено морају обнављати. Сви радови током радионице су документовани фотографијама, а посетиоци су могли да сазнају о материјалу и начину израде ових специфичних објеката.

4.5. Међународна колонија конзерватора, рестауратора и музејских радника 2022.год

Шеста међународна колонија конзерватора, рестауратора и музејских радника 2022 одржана је у Музеју на отвореном „Старо село“ Сирогојно од 23. до 26. маја. Поред домаћих учесника из Етнографског музеја, Народног музеја Србије, Музеја науке и технике, Музеј у Смедереву, Музеја афричке уметности и Југословнеске кинотеке, учешће су узеле колеге из Етнографског музеја на отвореном „Етар“ из Бугарске. У оквиру програма одржано је седамнаест предавања у трајању од по сат времена и две радионице, а радови су публиковани у оквиру Зборника радова који прати програм. Руководилац програма Александар Тодоровић истакао је важност стручно-научног скупа за едукацију, умрежавање и размену искуства у области конзервације и музејске делатности, посебно за младе који се образују у области културе.

4.6. Програм обележавања централне прославе Дани европске баштине Одрживо наслеђе

У складу са овогодишњом темом обележавања Дана европске баштине „Одрживо наслеђе“, наслеђе се посматра као један од темеља савременог живота које има важну улогу у процесу развоја заједнице. Програм је реализован 1. октобра 2022. године.

У оквиру обележавања ове манифестације у сарадњи са Народним музејом из Ужица постављена је изложба „Извор вода извирала“, ауторки Иване Тодоровић и Загорке Милићевић. Изложба је део пројекта Лековити и чудотворни извори укључен у процес имплементације Конвенције о заштити нематеријалног културног наслеђа, реализован у сарадњи стручњака Народног музеја Ужице и Етнографског музеја Београд, са циљем подизања свести о значају воде за живи свет и њене угрожености као природног ресурса у садашњем времену.

Део програма било је и стручно вођење кроз сталну поставку Музеја на отвореном „Старо село“.

Организоване су радионице „Примена природних сировина и традиционалних знања и умећа – одрживо наслеђе“ у којима су се одвијале демонстрације традиционалних знања и вештина употребе природних локалних сировина (глина, дрво, вуна, шљива) у изради традиционалних и савремених производа:

Злакуско лончарство, део светске културне баштине уписано на Унескову Репрезентативну листу нематеријалног културног наслеђа човечанства и промоција књиге Злакуско лончарство, ауторке Биљане Ђорђевић;

Традиционални производи од шљива и Ракија – шљивовица чије су праксе и обичаји у вези њеног прављења и употребе уписани за Унескову Репрезентативну листу нематеријалног културног наслеђа;

Плетење вунених производа, употреба вуне у златиборским селима, њен значај и могућности ангажовања жена у привредном развоју заједнице;

Корпарство – плетење корпи од врбовог прућа, дрво као еколошки материјал.

Представљено је и традиционално певање Извика, старо двогласно певање карактеристично за подручје ужичког краја, уписано у национални Регистар нематеријалног културног наслеђа Републике Србије.

У оквиру програма организована је и посета Стопића пећине – споменику природе од изузетног значаја, који се истиче због својих природних карактеристика очувања морфолошких и хидролошких обележја, бигрених када, јединствених по величини и начину настанка, очувању ендемичних врста пећинске флоре, животне средине и лепоте предела.

Манифестацију је свечано отворила помоћница министра за очување културног наслеђа Данијела Ванушић.

4.7. Фестивал +381 World Music festival Sirogojno

Трећи Фестивал светске музике одржан је почетком августа у трајању од три дана. Првог дана фестивала представиле су се: мушка и женска певачка група Удружења ЕРА из Ужица, Радионица Фолклорна рекреација - ФОРА и Вокална радионица Бистрик. Другог дана фестивала поред поменутих радионица концерт је одржала музичка група КАЛ из Ваљева, чија се музика се може описти као традиционалан балканска ромска музика са елементима танга, турске, блискоисточне и чак јамајканске музике. Трећег дана фестивала одржан је кабаре „Да, то су били дани“ Небојша Дугалић и Борис Пинговић и концерт на летњој позорници Музеја. Вокалну радионицу водила је Биљана Крстић и Наташа Михаљинац, Радионицу традиционалних инструмента Небојша Дугалић, а фолклорну Мића Ђалдовић. Концерти у дигиталном формату могу да се погледају на Youtube-каналу, сају Музеја и друштвеним мрежама. Фотографије изведеног програма чува се у документацији Музеја на отвореном „Старо село“.

4.8. Вашар старих заната и занимања

Једанаести Вашар старих заната и занимања одржан је у оквиру прославе Дана музеја, једнодневном презентацијом занатских радова и производа. Своје производе изложили су: Милојко Никитовић, лончар из Злакусе, Милан Павић, корпар из Горјана, Милорад Радовановић израда чутура из Пилице, Вида Зимоњић лицидерски производи из Крушчице, Милка Савић, ручно рађене ношње из Миросаљаца, Јела Јанковић, израда традиционалних музичких инструмената из Ужица, Нада и Владе Јолић столарски производи из села Збојштица, Добросав Јањић, традиционални производи ракија, мед, слатка, сокови и друго, Мира Шишовић, златиборско лековито биље и чајеви, Милена и Драгана Ђоковић, плетење Sirogojno Cotranu из Сирогојна. Начином излагања поменутих производа и њихове продаје заинтересованима, између занатлија и посетилаца остварен је непосредан контакт и спонтана размена искустава. Програм доприноси очувању, заштити и презентацији вредног сегмента нематеријалног наслеђа.

4.9. Изложбе

У складу са предвиђеним планом за 2022. год. реализован је програм Изложба: ТРИДЕСЕТ ГОДИНА КАСНИЈЕ –ФОТОГРАФ ПЕТАР ОТОРАНОВ. Петар Оторанов (1927-1997), чувени фотограф и фото-репортер „Политике“ био је и својеврсни хроничар села Сирогојна, плетилца, првих изложби и презентација Музеја на отвореном „Старо село“. У славу и сећање на Петра Оторанова приказали смо део његове веома значајне заоставштине, односно јединствене црно-беле фотографије по којима је био познат. На изложби се могу видети документарне фотографије које сведоче о стварању историјату Музејом „Старо село“, Сирогојно, и уметничке које су део ликовне збирке Музеја, као и фотографије људи и предела из приватних фондова. Пројекат је изведен фазно кроз:

1. селекцију и одабир материјала, 2. дигитализацију аналогних и посебно фотографија великих формата које се налазе у Уметничкој збирци Музеја 3. затим припрема текста и концепта изложбених панела, каталога и позивница итд.

Изложба је израђена на панелима како би се лакше презентовала и прати је каталог под истим називом. Сарадник на реализацији изложбе је Драган Цицварић, виши кустос Музеја „Старо село“. Изложбу је посетило 8700 посетилаца Музеја.

- Гостујуће изложбе

Изложба „**Говор душе**“ ауторке Дијане Ристовић, музејског саветника из Народног музеја Ужице употпунило је изложбене активности Музеја и повећало доступне садржаје за посетиоце. Велики број посетилаца (више од 7000) током двомесечног трајања изложбе имало је прилику да се упозна са занимљивом темом љубави, даривања, веза, преслица са простора нашег краја.

Изложба „**Извор вода извирала**“, ауторки Иване Тодоровић и Загорке Милићевић, етнолога-антрополога Народног музеја Ужице, у оквиру програма Дани европске баштине „Одрживо наслеђе“ у Музеју на отвореном „Старо село“

4.10. Издања Музеја

1. Сећања из детињства и ране младости - Забелешке Миливоја Смиљанића (1877 – 1959).

Ова књига је пример представљања локалне историје и нативне етнографије златиборског краја једног школованог човека који је живео крајем XIX и почетком XX века. Миливоје Смиљанић у својим записима описује начин живота, обичаје, историјске прилике, географију, архитектуру Златиборског краја из свог детињства и младости веродостојно, на један изузетно занимљив начин и то из првог лица. Рукописе Миливоја Смиљанића је Музејским стручњацима доставио Милован Цицварић из села Никојевићи, а фотографије и податке о аутору је доставио Миливојев унук, Дејан Смиљанић из Београда. Шест свезака рукописа су прочитани, преписани, стручно обрађени и уређени за штампу.

Уредник издања је Драган Цицварић, виши кустос, рецензују књиге урадила је мр Јелена Тоскић, музејски саветник а сарадник на уређењу текста био је Предраг Марковић – етнолог и антрополог.

2. Зборник радова Шесте међународне колоније конзерватора, рестауратора и музејских радника, Александар Тодоровић, Сирогојно 2022.године

3. Тридесет година касније- фотограф Петар Оторанов, каталог изложбе, Јелена Тоскић и Драган Цицварић, Сирогојно 2022. године

4. Једанаести вашар старих заната и занимања, Ружа Зимоњић Кљајић, Сирогојно 2022.године

5. Презентације и промоције ван Музеја, сајт и друштвене мреже

5.1. Унапређење и уређивање портала Музеја

Унапређење портала sirgojno.rs у складу са новим потребама урађен је у сарадњи са Радионицом круг са Златибора кроз неколико етапа. Провера постејећих садржаја и реорганизација постојећих целина у нови модернији и функционалнији дизајн. Миграција садржаја на нову платформу са унапређеним SEO елементима.

Осмишљен је концепт активних целина на сајту са акцентом на дешавања и истицање основних параметара у раду Музеја. Нове целине креиране су кроз три сегмента. Банер са истицањем актуелних и знајчајних програма и целина. Други сегмент су дешавања, информације и програми у форми најаве, обавештења и извештаја са конкретних музејских дешавања или дешавања у којима учествује музеј. Трећа целина су сегменти који чине Музеј, поставка, објекти различитих намена. Извршено је комплетно ажурирање података, унете су

нове целине које указују на значајне елементе рада у Музеју. Резултат на унапређењу портала и његовој активности је на одличном нивоу.

Ажурирање и постављање материјала за Фејсбук страницу и Youtube канал Музеја „Старо село“. На You tube канал Музеја на отвореном „Старо село.

5.2. Промоција Музеја у Културном центру Србије у Паризу

Промоција Музеја у Културном центру Србије у Паризу са програмом СИРОГОЈНО – ДНЕВНИК ЈЕДНОГ ВЕКА од 1. до 17. септембра 2022.године обухватио је истоимену изложбу и пратеће филмове.

Изложба Сирогојно – Дневник једног века је првенствено осмишљена да промовише наше богато културно наслеђе. Настојали смо да велики број података који прате читав један људски век и период од 100 година прикажемо кроз кратке наративе у форми дневника и на тај начин приближимо локалну историју и културу. Различити сегменти културе, лични и друштвени догађаји у планинском селу западне Србије током 20. века илустровани су на колажним панелима, а посебно су истакнуте документарне фотографије села, Музеја плетилца и моде „Сирогојно“ џемпера. Кроз изводе из дневника, фотографије, одабране предмете и џемпере упознали смо публику у Паризу са детаљима и лепотом народног градитељства, породицом и традиционалном исхраном, односом према рођењу и смрти, са обичајима на свадби, слави, религиским и народним празницима и веровању у моћ биљака, привређивањем, музиком, доколицом и занатима овог краја. Кроз последњи сегмент уз џемпере према креацијама Добриле Смиљанић истакли смо како је Сирогојно плетењем кренуло у свет и како и зашто је свет дошао у Сирогојно. Изложбу су пратили кратки филмови „Сирогојно“ и “Плетиљама у част” и електронски каталог. Изложба је реализована на српском и француском језику. Сарадник на промоцији и презентације је Гордана Грубјешић.

5.3. Представљање Музеја на „Etnology Fest-u“

Представљање Музеја на отвореном „Старо село“ на Шестом међународном „Etnology Fest-u“, посвећеном промоцији нематеријалног културног наслеђа и заштити културних идентитета одржан је у Етнографском музеју у Београду. Директорка, Светлана Ћалдовић - Шијаковић, представила је Музеј кроз програме и Панел дискусију који су одржани на тродневном етном инспирисаном културном догађају. У програму је промовисано очување културних идентитета, традиционалних заната и филм „Плетиљама у част“ на коме су се представиле плетилце из Сирогојна: Борка Ћалдовић и Милица Ћурдић, етнолог Боса Росић дугогодишњи сарадник Добриле Смиљанић. Панел дискусија „Sirogojno story“ – студија случаја српског модног брэнда.

5.4. Форум словенских култур-Словенија-награда ŽIVA

Представници Музеја учествовали су на додели награде „Жива“ у организацији Форума словенских култура. Награда Жива за најбољи словенски музеј и најбољи словенски културни и природни споменик, препознаје, подстиче и промовише праксе у области музеологије у оквиру европских земаља словенских народа. Номиновани музеји се представљају кратким презентацијама у званичном делу програма, затим на маркету за размену публикација и промотивног материјала и кроз најважнији сегмент међусобне сарадње и размене идеја за будуће програме и пројекте. Музеј се као кандидат за награду представио презентацијом и промотивним филмом „Сирогојно“. На осмој по реду додели

награда „Жива“, која је одржана у Витешкој дворани Посавског музеја Брежице у Словенији, у конкуренцији 29 номинованих музејских установа из 9 земаља Музеј на отвореном „Старо село“ Сирогојно добитник је Признања за приповедање (Special recognitions for Storytelling).

5.5. Представљање Музеја у медијима

Сарадња са медијима одржава се перманентно кроз размену информација и слање обавештења из Музеја. Током године велики број домаћих медија извештавао је о догађајима и раду Музеја на отвореном „Старо село“ Сирогојно. Наведени су истакнути текстови из домаћих дневних новина и магазина.

Политика и Политика магазин- аутор Бранко Пејовић:

- Старо село на путу ка Унеску
- Векови уз влакна и преслицу
- Црно-бело „Старо село“ Петра Оторанова
- Уче лончарски занат са листе Унеска.
- Париз упознао Сирогојно и наше наслеђе
- Дани Европске баштине у Музеју „Старо село“
- Веште руке народне,
- Воде наше насушне

Новости, Горан Чворовић, Џемпери у престоници моде: Изложба „Дневник једног века“ у Културном центру Србије у Паризу, посвећена рукотворинама из Сирогојна

- **Данас,** Ненад Ковачевић, Изложба Музеја Старо село Сирогојно у Паризу
- **Вести Ужице,** Музеј „Старо село“ Сирогојно награђен у Словенији
- **Ужице медиа,** Млади и музеји заинтересовани за радионице.

Представљање Музеја на телевизијама кроз интервјуе и обавештења остварено је са бројним телевизијама: РТС (емисија „Бициклом кроз Србију“), ТВ ПРВА, ТВ Лав, Balkan Тiр ТВ Пинк, ТВ Агро, ТВ Коперникус, ТВ Чајетина, ТВ Републике Српске, ТВ Мелос, ТВ 5, Радио Нови Сад и други.

6. Програми сарадње са установама, удружењима и учешће на стручним скуповима

6.1. Програми сарадње са установама, удружењима и учешће на стручним скуповима у Музеју

Дугогодишња сарадња са Музејом Републике Српске настављена је једнодневним програмом **Промоција књига „Цркве брвнаре у Републици Српској, легенде или истине“ и „Народни буквар“ и „Легенде о црквама брвнарама“** музејског саветника Владимира Ђукановића. Ова драгоцену издања посетиоцима Музеја представио је сам аутор, етнолог Владимир Ђукановић, музејски саветник Музеја Републике Српске из Бања Луке. На презентацији књига из области културе, традиције и веровања интерактивно су учествовали ученици виших разреда Основне школе „Саво Јовановић- Сирогојно“ из Сирогојна.

Завод за проучавање културног развоја (Запрокул) у сарадњи са Музејом примењене уметности, Музејом на отвореном „Старо село“ Сирогојно, Удружењем „Природа

и уметност“ и заједницом дигиталних номада Maglian Campus Дивчибаре током целог месеца јуна одржао је низ занимљивих трибина, јединствених уметничких изложби, интересантних промоција књига на тему културе и екологије, уз ексклузивна представљања пројеката који могу допринети култури живљења која поштује принципе и динамику природе. Програми су одржани на више локација широм Србије под слоганом УМРЕЖИ СЕ. У Музеју на отвореном „Старо село“ Сирогојно успешно је реализован програм: Завод за проучавање културног развоја и Еко центар – центар за социо-еколошка истраживања и документацију, представили су пројекат „ИНКУЛТ“ и промовисали културно-етнолошке едиције Завода Укуси и издања Еко центра Музеја примењене уметности – представио језбирке керамике и стакла и издања која су пратила и документовала истраживачки и излагачки рад МПУ. Кустоси Музеја на отвореном „Старо село“ Сирогојно су презентовали програме и издања на којима се темељи рад установе. У току програма разматране су и могућности за још успешнију међуинституционалну сарадњу.

6.2. Учешће на стручним скуповима, конференцијама и семинарима

Кустоси Музеја учествовали су на креативној радионици „Култура приступачности“ одржаној 06.12.2022.године. Радионицу је организовао Завод за проучавање културног развоја у Музеју савремене уметности у Београду. Кроз креативан квиз проверили смо своја досадашња знања о приступачности установа особама са инвалидитетом и сазнали резултате претходних истраживања о приступачности музеја и галерија у Републици Србији. Кроз занимљиве примере упознали смо са стандардима о приступачности, потребама и решењима које можемо применити у пракси и учинити музејске садржаје доступним свим лицима подједнако.

Учешће на стручном скупу „Суфинансирање послова територијалне надлежности“ у организацији Народног музеја Ужица.

Учешће у раду Музејског друштва Србије, репрезентативног музејског удружења (електронским путем), музејски саветник Снежана Томић

Учешће у раду Статусне комисије за утврђивање статуса самосталног стручњака у култури при репрезентативном музејском удружењу (електронским путем), музејски саветник Снежана Томић

Онлајн конференција међународног двогодишњег пројекта Living Danube limes1st - International Conference within the EU Interreg DTP Project “Living Danube Limes”, Министарство културе и информисања РС, Музеј Војводине, Факултет техничких наука Нови Сад и ДКС

Онлајн конференција „Престоница Културе 2023.“, Министарство културе и информисања.

У циљу унапређења новинарских техника и информисања музејски саветник Јелена Тоскић учествовала у раду Новинарске школе у организацији Ужице медиа и Канцеларије за младе Ужице

6.3. Сарадња са сродним центрима, секцијама и удружењима

Сарадња са Етнолошком секцијом Музејског друштва као коаутор у реализацији изложбе „Традиција вашара у Србији“.

Сарадња са Центром за нематеријално културно наслеђе кроз размену информација и достављање фотографија и публикација Музеја које се односе на традиционалне занате и занимања, музику и проучавање нематеријалног културног наслеђа.

6.4. Стручна усавршавања запослених

У мајском року за стицање виших стручних звања Светлана Ћалдовић-Шијаковић, радом *Концепт становања планинских предела- чобански стан*, стекла је звање музејски саветник.

7. Набавка опреме, нематеријалне имовине и инвентара

За потребе обављања редовне делатности Музеја, набављена су три рачунара и један лап-топ. Два рачунара су за потребе општих и рачуноводствених послова, један је за обављање послова директора и лап-топ за водиче-техничаре. Набављена опрема је замена дотрајале. Опрема је набављена по препоруци изабраног понуђача за одржавање рачунарске опреме у Музеју, а у складу са потребама радних места.

8. Текуће поправке, одржавање објеката и опреме,

Наставак санације и поправке кровова на објектима у музејском комплексу. Завршени су радови на крововима објеката столарска радионица. Извршена је комплетна демонтажа дашчаног кровног покривача и урађен конзерваторски третман постављеног крова. Програм је реализован у складу са мерама техничке заштите, техничком документацијом коју је израдила надлежна установа заштите, Републички завод за заштиту споменика културе из Београда, који истовремено врши и надзор над извођењем радова.

Након израђеног пројекта и радова на постављању инсталација оптичке мреже у свим планираним објектима успостављен је оптички интернет што је значајно побољшало квалитет и стабилност интернет везе на простору Музеја.

9. Финансијски извештај

-у прилогу

директор
Светлана Ћалдовић-Шијаковић

Број: 45
Датум: 28.02.2023.год.

ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЕШТАЈ ЗА 2022.ГОДИНУ

I ПРИХОДИ ИЗ БУЏЕТА

Установе културе 43.976.523,35

Укупно: 43.976.523,35

II СОПСТВЕНИ ПРИХОДИ

Приходи од продаје добара и услуга-улазница 5.472.080,00

Приходи од продаје добара и услуга-преноћиште 1.517.090,82

Приходи од продаје добара и услуга-,крчма,кухиња 9.631.269,16

Примања од продаје робе за даљу продају-стари занати 3.149.263,14

Примања од продаје робе за даљу продају-пријемница 5.747,75

Примања од продаје нефинансијске имовине 8.520,00

Меморандумске ставке за рефундацију расхода из 2020.год. 14.360,79

Укупно: 19.798.331,66

III Суфицит из претходних година 1.611.984,02

Укупно I, II, III 65.386.839,03

РАСХОДИ

Расходи за запослене

Бруто плате 28.871.576,45

Социјални доприноси- на терет послодавца 4.395.847,94

Боловање преко 30 дана 91.266,49

Накнаде трошкова за превоз	1.542.517,57
Поклон пакетићи за децу	30.000,00
Солидарне помоћи запосленима	57.640,00
Јубиларне награде	1.767.174,45
Трошкови путовања у земљи	454.444,16

Укупно: **37.210.467,06**

Стални трошкови

Трошкови платног промета	5.556,96
Енергетске услуге (тр.ел.енергије и дрва)	1.937.193,92
Комуналне услуге (вода, смеће)	311.955,47
Услуге комуникација (Телефон, пошта, интернет)	331.338,15
Трошкови осигурања	270.616,17
Остали трошкови	<u>3.588,00</u>

Укупно: **2.860.248,67**

Материјални трошкови и услуге

Издаци за гориво-уље и мазива	509.856,34
Канцеларијски материјал	116.218,48
Средства хигијене	252.912,88
Одржавање службених возила	156.161,15
Регистрација службених возила	208.193,00
Текуће инвестиционо одржавање опреме	434.590,41
Компјутерске услуге -софт.за рач.и касе фиск.	303.453,95
Санитарни услуге	47.580,00
Стручна литература за редовне потребе запослених	158.610,00
Потрошни материјал-кухиња и апартмани	106.187,83
Плин за крчму и кухињу	34.000,64
Потрошни материјал-столарска	29.989,84
Услуге прања и пеглања веша	189.722,00
Материјал за паковање робе у прод.старих заната	46.240,20
Ангажовање додатног рада у кухињи	281.045,10
Репрезентација	184.326,30
Остале стручне услуге (ФУК, надзорни орган и премер објеката)	430.000,00
Трошкови штампе улазница, флајера, јеловника	285.900,00
Материјал за културу	136.900,99

Остали материјални трошкови	6.541,20
Трошкови набавке ситн.инвентара	224.638,36
Набавка робе за кухињу и крчму	4.444.655,43
Судске таксе	6.279,00
Исплата по решењу судова	1.334.900,56

Укупно: 9.928.903,66

Издаци за нефинансијску имовину

Рачунарска опрема и штампачи за ред.делатност	213.000,00
Набавка фискалних каса	77.292,00
Опрема за домаћинство и угоститељство	48.990,00
Набавка мобилних телефона	16.068,00
Издаци за набавку робе за даљу продају	<u>1.989.820,84</u>

Укупно: 2.345.170,84

Заштита и презентације

Текуће инвестиционо одржавање објеката	2.951.130,23
Озелењавање и одржавање музејског комплекса	80.330,03
Одржавање интернет презентације Музеја и дорада портала	292.548,00
Обележавање традиционалних празника и Слава Музеја	56.957,20

Укупно: 3.380.965,46

Програмске активности

Изложба Тридесет година касније-фотографије Петра Оторанова	260.660,49
Међународна колонија конзерватора,рестауратора и музејских радника 2022.год.	236.432,23
Вашар старих заната и занимања	283.777,34
Оживљавање музејског домаћинства и реконстр.обичаја	495.937,50
Хроника Миливоја Смиљанића (1877-1956)	228.924,20
Промоција књиге „Цркве брвнаре у Републици Српској и истине“и „Народни Буквар“муз.сав.Владимира Ђукановића из музеја Републике Српске	15.821,64
Радионица „Прерада и примена вунених влакана“	108.698,50
Радионица „Злакуско лончарство“	70.700,00
Радионице о народном градитељству	130.000,00
Скенирање хемеротеке Музеја	29.880,00
Дани европске баштине	328.930,44
Форум словенских култур-Словенија-награда ŽIVA	228.891,11

World Music festival-Sirogojno 2022(+381 WMF Sirogojno)	968.971,11
Представљање Музеја у Српском културном центру у Паризу	1.048.509,03
Представљање Музеја на Etnology Festu	89.088,00
Стручно усавршавање и образовање запослених	71.000,00

Укупно: **4.596.221,59**

Укупно расходи и издаци **60.321.977,28**

Укупно приходи и суфицит из 2021.год. **65.386.839,03**

Укупно расходи и издаци **60.321.977,28**

Вишак прихода и примања-укупан суфицит **5.064.861,75**

шеф рач.
Лека Јоксимовић

директор
Светлана Ђалдовић Шијаковић